

Faror med nationalism

Nationalism har under historiens gång format människors identiteter och nationella lojaliteter. Idén att ett folk, knutet till en specifik plats och kultur, har en särskild rätt till sin egen stat och sina egna gränser har präglat den moderna världen. Samtidigt, när vi närmar oss denna idé med ett kritiskt och rationellt perspektiv och ställer den mot de universella principer som islam erbjuder, blir det tydligt att nationalismens fördelar ofta överskuggas av dess ologiska grunder och de splittringar den skapar.

Det kan inte förnekas att nationalism i vissa fall har hjälpt folk att ena sig och bygga starka samhällen. Historiskt sett har nationalism fungerat som en kraft som gett människor en känsla av tillhörighet och gemenskap. Den har stärkt suveräniteten inom nybildade stater och skyddat kulturella arv. I tider av förtryck har nationalism också spelat en avgörande roll för folk som kämpat för frihet och självbestämmande. Men vi måste också stanna upp och fråga oss: Vad händer när nationalism inte bara blir ett sätt att stärka identiteten, utan också förvandlas till en kraft som skiljer människor åt, skapar hierarkier och uppmuntrar till konflikt?

Nationalism bygger i grunden på uppdelning – tanken att människor inom en viss geografisk gräns eller med en viss etnisk tillhörighet har ett unikt och överordnat värde. Denna idé, som är baserad på födelseplats snarare än handlingar, är djupt problematisk och står i strid med grundläggande mänsklig rättvisa. Islam, å andra sidan, erbjuder en radikalt annorlunda syn: **alla människor, oavsett var de kommer ifrån, är lika inför Gud.**

Koranen påminner oss om detta: *"O människor! Vi har skapat er av en man och en kvinna och gjort er till folk och stammar för att ni skall lära känna varandra. Den mest ädla av er inför Gud är den som är mest rättfärdig"* (Koranen 49:13). Här ser vi att mänsklighetens mångfald är något att uppskatta och lära sig av, inte en grund för splittring eller överlägsenhet.

Historien ger många exempel på hur nationalism, när den drivs till sin spets, leder till destruktiva konsekvenser. **Första världskriget** var ett direkt resultat av nationalistiska rivaliteter mellan Europas stormakter. Länder som Tyskland, Storbritannien och Frankrike hade byggt upp sina militära styrkor och politiska allianser, och deras starka nationalistiska stolthet gjorde det omöjligt att undvika krig när spänningarna väl exploderade. Detta krig, som pågick mellan 1914 och 1918, kostade över 16 miljoner liv och orsakade enorm förödelse.

Andra världskriget visade nationalismens mest extrema sida. Adolf Hitler använde tysk nationalism och idén om "den ariska rasens överlägsenhet" för att motivera sina aggressiva och rasistiska politik. Denna nationalism drev fram expansion och folkmord, där **sex miljoner judar mördades i Förintelsen**. Det visar att när nationalism kombineras med idéer om etnisk överlägsenhet, kan den leda till några av mänsklighetens värsta brott.

Islam, i kontrast, förespråkar en gemenskap där varje individ bedöms efter sina handlingar, inte efter sin födelse eller etnicitet. Koranen säger: **"Ingen bär en annans börda"** (Koranen 6:164). Detta innebär att var och en är ansvarig för sina egna handlingar, och ingen döms efter var de är födda eller vilken nation de tillhör. Denna betoning på individens handlingar över nationell identitet skiljer islam från nationalismens idé om att en person är värdefull enbart på grund av sitt ursprung.

Ett annat exempel på nationalismens destruktiva konsekvenser är kolonialismen, särskilt under 1800- och 1900-talen. Nationalistiska idéer drev europeiska stormakter att erövra stora delar av Afrika och Asien, där de rättfärdigade sin exploatering av ursprungsbefolkningar med tankar om "civilisatorisk överlägsenhet". Detta ledde till att resurser plundrades, kulturer undertrycktes och hela samhällen söndrades. Kolonialismen, driven av nationalistiska och imperialistiska ambitioner, ledde till lidande som fortfarande påverkar många delar av världen.

Här erbjuder islam en motsatt syn: **"O människor! Vi har skapat er av en man och en kvinna och gjort er till folk och stammar för att ni skall lära känna varandra"** (Koranen 49:13). I denna vers uppmanar Gud oss att

respektera och lära av varandra, snarare än att dominera eller förtrycka. Kolonialismens historia visar hur nationalism kan bli en kraft som splittrar och förtrycker, medan islam förespråkar global samhörighet och rättvisa.

Trots att nationalism ibland kan skapa en känsla av tillhörighet och gemensamhet, visar historien att den också ofta leder till konflikter och splittring. Konflikterna på Balkan under 1990-talet, där nationalistiska ambitioner och etniska spänningar ledde till etnisk rensning, är ett tragiskt exempel på detta. På samma sätt har nationalistiska rörelser i Rwanda och Myanmar lett till våld och förföljelse. Nationalismens betoning på etnicitet och nationell suveränitet kan lätt utnyttjas för att rättfärdiga våld mot "de andra" – en farlig och destruktiv kraft som ofta skapar långvariga sår i samhällen.

Islam erbjuder en väg bort från dessa faror. **Istället för att bygga murar, bygger islam broar.** Under den islamiska guldåldern, särskilt under Abbasidkalifatet, samverkade människor från olika etniciteter och kulturer för att skapa framsteg inom vetenskap, filosofi och konst. Detta är ett exempel på hur islam främjar samarbete och utbyte mellan olika folk, snarare än att driva dem isär.

I dagens globaliserade värld, där stora utmaningar som klimatförändringar och ekonomisk ojämlikhet kräver globalt samarbete, visar islams universella budskap sin relevans. Koranen säger: **"Och håll fast vid Guds rep alla tillsammans och söndra er inte"** (Koranen 3:103). Istället för att skapa splittring, betonar islam vikten av enhet och gemensamt ansvar för världen och dess befolkning.

Sammanfattningsvis visar historien att nationalism, trots sina kortsiktiga fördelar, ofta leder till splittring och konflikter. Islam, med sitt budskap om rättvisa, jämlikhet och global samhörighet, erbjuder en mer hållbar och fredlig väg framåt. Genom att förespråka en universell gemenskap baserad på rättvisa och mänsklig värdighet, erbjuder islam ett alternativ till nationalismens exkluderande logik. I en tid av globala utmaningar är detta budskap mer aktuellt än någonsin.